

Sygn. akt I PK 83/16

POSTANOWIENIE

Dnia 20 grudnia 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z powództwa K. S. C.
przeciwko P. Spółce z o.o. w K.
o przywrócenie do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 grudnia 2016 r.,
skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w K.
z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt VII Pa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 24 września 2015 r., sygn. akt VII Pa (...) Sąd Okręgowy w K. w sprawie z powództwa K. S. C. przeciwko P. Sp. z o.o. w K. o przywrócenie do pracy – oddalił apelację powódki od wyroku Sądu Rejonowego w K. z dnia 14 listopada 2014 r., sygn. akt IV P (...), w którym Sąd Rejonowy oddalił powództwo i zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w całości zaskarżyła skargą kasacyjną powódka. Skargę oparto na zarzucie naruszenia zarówno przepisów prawa materialnego, jak i procesowego.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które sprowadza się do odpowiedzi na następujące pytanie: „Czy wskazanie jako przyczyny wypowiedzenia „braku przydatności pracownika do pracy na jakimkolwiek stanowisku pracy” wraz z „utrata zaufania” oraz ogólnych określeń „niedostateczna znajomość”, „brak umiejętności napisania logicznego i zrozumiałego pisma”, „brak umiejętności czytania tekstu ze zrozumieniem”, może zostać uznane za wskazanie przyczyny wypowiedzenia umowy o pracę na czas nieokreślony w rozumieniu art. 30 § 4 Kodeksu pracy?”.

Ponadto pismem z dnia 9 stycznia 2016 r. pełnomocnik powódki uzupełnił złożoną skargę kasacyjną, wskazując, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia również:

1) Potrzeba wykładni budzącej poważne wątpliwości i wywołującego rozbieżności w orzecznictwie art. 45 § 1 k.p. z uwagi na potrzebę wyjaśnienia, czy zakres pojęcia „uzasadniona przyczyna wypowiedzenia” obejmujący wskazane przez wypowiadającego umowę o pracę przyczyny powiązane ze sobą z woli wypowiadającego umowę o pracę powinien być poddawany ocenie łącznie z koniecznością obiektywnego stwierdzenia wystąpienia wszystkich powołanych przesłanek. Odmienna wykładnia występuje w przypadku wskazania kilku przyczyn wypowiedzenia, które nie są ze sobą powiązane, zatem a contrario należałoby wnioskować, że w sytuacji wskazanej w poprzednim zdaniu wszystkie przyczyny muszą wystąpić w koniunkcji;

2) Oczywista zasadność skargi z uwagi na kwalifikowaną podstawę naruszenia prawa materialnego art. 45 § 1 k.p., tj. wskazanie przyczyn wypowiedzenia umowy o pracę za pomocą ogólnych, niedookreślonych sformułowań, które zostały uznane przez Sąd II instancji za uzasadnione przyczyny wypowiedzenia powódce umowy o pracę.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik pozwanej wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, w przypadku przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – o jej oddalenie, a także o zasądzenie od powódki kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powódki nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), zachodzi potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie którejkolwiek z przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 czy też 4 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu

zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z dnia 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości. Istotność zagadnienia prawnego konkretyzuje się zaś w tym, że w danej sprawie występuje zagadnienie prawne mające znaczenie dla rozwoju prawa i praktyki sądowej. Przy czym wymóg ten jest uzasadniony publicznymi celami rozpoznania przez Sąd Najwyższy skargi kasacyjnej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 października 2007 r., V CSK 356/07, LEX nr 621243). Ograniczenie się przez skarżącego do pytania nie jest wystarczającym określeniem zagadnienia prawnego, jeżeli zagadnienie prawne nie zostało przedstawione bez odniesienia się do ogólnych problemów interpretacyjnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 lutego 2008 r., I UK 332/07, LEX nr 452451).

Natomiast oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie

doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4, poz. 43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, niepubl. poza bazą LEX nr 1238124).

Jeżeli zaś chodzi o ostatnią ze wskazanych przez skarżącego przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania to, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przesłanka oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) spełniona jest wówczas, gdy zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 marca 2002 r., I PKN 341/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, niepubl.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, niepubl.). Powołanie się na przesłankę zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. zobowiązuje przy

tym skarżącego do przedstawienia wyводу prawnego, uzasadniającego jego pogląd, że skarga jest oczywiście uzasadniona, przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274).

Skarżący nie wykazał, aby w sprawie rzeczywiście zachodziły podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W zakresie pierwszej z powołanych podstaw należy stwierdzić, że sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne nie jest zagadnieniem nowym, nierozstrzygniętym dotychczas w orzecznictwie. Prawdłowo wskazał na ten fakt pełnomocnik pozwanej, wskazując stosowne orzecznictwo, ten sam wniosek wynika zresztą również z treści samego uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Pełnomocnik powódki wskazał bowiem jedynie orzeczenia, w których Sąd Najwyższy jednolicie wskazuje jakie warunki muszą spełniać wskazane przez pracodawcę przyczyny dokonanego wypowiedzenia umowy o pracę. W tej kwestii nie zachodzi potrzeba rozstrzygnięcia rozbieżności w orzecznictwie, czy też uzupełnienia orzecznictwa, nie ma również najmniejszych podstaw, aby zmienić ustaloną linię orzeczniczą Sądu Najwyższego. W judykaturze przyjęto jednoznacznie, że przyczyna wypowiedzenia powinna być skonkretyzowana i podana pracownikowi w taki sposób, by miał możliwość obrony przed stawianymi mu zarzutami. Skonkretyzowanie przyczyny nie oznacza jednak konieczności wyczerpującego powołania wszystkich faktów i zdarzeń, które stały się podstawą podjęcia przez pracodawcę decyzji o rozwiązaniu stosunku pracy. Konkretność przyczyny nie polega na jej opisanu w sposób szczegółowy, bowiem to przyczyna wypowiedzenia musi być konkretna, a nie jej opis. Między ogólnością sformułowania przyczyny i jej konkretnością nie ma sprzeczności. O potrzebie i stopniu skonkretyzowania opisu (wskazania) przyczyny decydują indywidualne okoliczności każdego przypadku. (tak: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 2010 r., I PK 168/09, M.P.Pr. 2010 nr 10, s. 542-543). Zgodnie z od dawna

utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego pracodawca wypowiadający umowę o pracę nie narusza przepisu art. 30 § 4 k.p. jeżeli pracownik jest świadomy tego, z jakich powodów dochodzi do jego zwolnienia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., III PK 109/14, LEX nr 1666025). Zgodnie z tą linią orzecniczą istotne jest jedynie to, aby z oświadczenia pracodawcy wynikało w sposób niebudzący wątpliwości co jest istotą zarzutu stawianego pracownikowi, który uzasadnia rozwiązanie stosunku pracy (zob. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2006 r., I PK 112/06, Prawo Pracy 2007 nr 5, s. 27, czy z dnia 8 stycznia 2008 r., I PK 177/07, LEX nr 448827). Tak więc pracodawca nie ma obowiązku sformułowania przyczyny wypowiedzenia w sposób jak najbardziej precyzyjny, szczegółowy i drobiazgowy, z powołaniem opisów wszystkich faktów i zdarzeń, dokumentów, ich dat oraz wskazaniem poszczególnych działań, czy zaniechań, składających się w ocenie pracodawcy na przyczynę uzasadniającą wypowiedzenie umowy o pracę zawartą na czas nieokreślony (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2008 r., II PK 82/08, LEX nr 489012).

Należy również pamiętać, że ustalenie czy wskazane przez pracodawcę przyczyny rozwiązania stosunku pracy za wypowiedzeniem są konkretne i rzeczywiste należy do ustaleń faktycznych dokonywanych przez sądy powszechne, którymi Sąd Najwyższy jest związany. Natomiast wskazanie przez skarżącego przy formułowaniu zagadnienia prawnego konkretnych fragmentów użytych przez pracodawcę w przedmiotowej sprawie do uzasadnienia dokonanego wypowiedzenia zmierza w istocie do podważenia ustaleń faktycznych dokonanych przez sądy rozpoznające sprawę merytorycznie i uzyskanie stanowiska Sądu Najwyższego co do oceny stanu faktycznego w niniejszej sprawie, co kłóci się z funkcjami jakie spełnia skarga kasacyjna.

W odniesieniu do pozostałych dwóch przesłanek, na które powołał się pełnomocnik powódki, to w pierwszej kolejności należy zauważyć, że nie zostały one prawidłowo uzasadnione.

W zakresie przesłanki potrzeby wykładni art. 45 § 1 k.p. skarżący w żaden sposób nie wykazał, aby przepis ten nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywoływała rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, nie wskazał on doktrynalnych, ani orzecznich podstaw

sygnalizowanych wątpliwości, nie przedstawił jakiejkolwiek argumentacji dotyczącej możliwych interpretacji art. 45 § 1 w podanym zakresie, samo wskazanie na występowanie określonej wykładni w odniesieniu do innych sytuacji faktycznych to za mało, aby przekonać Sąd Najwyższy, że istotnie zachodzi potrzeba dokonania wykładni powołanego przepisu.

Skarżący nie wykazał również, że w sprawie zachodzi oczywista zasadność skargi kasacyjnej. Na wstępie należy wskazać, że nie jest możliwe powoływanie się jednocześnie na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 2 i 4 k.p.c. Albo bowiem w sprawie istnieje potrzeba wykładni konkretnego przepisu, bowiem wykładnia ta nie była do tej pory dokonana lub też jest ona niejednolita i prowadzi do rozbieżnych rozstrzygnięć, albo sąd wydając zaskarżone postanowienie naruszył ten konkretny przepis dokonując ewidentnie niewłaściwej lub sprzecznej z ustalonym orzecznictwem jego wykładni. Niemniej jednak pełnomocnik powódki nie wykazał, aby skarga kasacyjna była oczywiście zasadna, samo wskazanie rzekomo naruszonego przepisu to za mało, aby przyjąć, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.